

บทคัดย่อ

ธรรมิกสังคมนิยมของพุทธทาสภิกขุ

กับเทววิทยาแห่งการปลดปล่อย

ในละตินอเมริกา

โดย ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์

Doctor of Philosophy

Temple University, 1994

อาจารย์ที่ปรึกษา: Dr. John C. Raines

ภายใต้โครงสร้างระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีของโลก ประเทศโลกที่สามส่วนใหญ่ต้องเสียเปรียบในความสัมพันธ์อันไม่เสมอภาคกับโลกที่หนึ่ง แม้ว่าประเทศโลกที่สามจะมีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่ก็มีลักษณะของปัญหาความด้อยพัฒนาร่วมกัน กล่าวคือ การพึ่งพาทางเศรษฐกิจ การเติบโตทางเศรษฐกิจโดยปราศจากการพัฒนา การว่างงานในระดับโครงสร้าง และการอพยพพลัดถิ่นของคนชนบทเข้าสู่เมือง เทววิทยาแห่งการปลดปล่อยในละตินอเมริกา นับเป็นตัวแทนของชาวคริสต์ในโลกที่สามที่ได้วิพากษ์วิจารณ์และตอบโต้โครงสร้างของความไม่เป็นธรรมนี้ ด้วยการนำเสนอเทววิทยาอย่างใหม่จากประสบการณ์ของผู้ยากไร้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย พุทธทาสภิกขุ (พ.ศ. 2449-2536) นักคิดชาวพุทธร่วมสมัยของไทยได้เสนอทฤษฎี “ธรรมิกสังคมนิยม” (Dhammic Socialism) อันเป็นรูปแบบหนึ่งของสังคมนิยมซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของพุทธศาสนาและวัฒนธรรมชาวพุทธ พุทธทาสภิกขุเน้นปัญหา “ส่วนเกิน” และเครื่องมือทางจริยธรรมเพื่อการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม แต่ภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจตลาดเสรีของโลก ยังเป็นเรื่องที่น่าสงสัยอยู่ว่าวิธีการอันเป็นปัจเจกของท่านจะสามารถบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นความพยายามที่จะกล่าวถึงทฤษฎี “ธรรมิกสังคมนิยม” จากมุมมองของชาวพุทธในโลกที่สาม ที่มีต่อความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีของโลกในปัจจุบัน วิธีการนี้ก่อให้เกิดมิติใหม่แห่งคุณค่าทางจริยธรรมของชาวพุทธ กล่าวคือ ชาวพุทธโดยทั่วไปจะถือว่าอิสรภาพเป็นเรื่องของประสบการณ์ส่วนตัว วิทยานิพนธ์นี้ได้ท้าทายคุณค่าทางจริยธรรมของชาวพุทธดังกล่าวด้วยการตีความใหม่ว่า อิสรภาพจะต้องเป็นปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับอิสรภาพทางสังคมไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอิสรภาพทางจิตใจ